

## مطالعه میان‌رشته‌ای: رابطه جو سازمانی (باز و بسته) مدارس بر وضعیت سلامت روان و شخصیت هنرآموزان هنرستان‌ها<sup>۱</sup>

مژگان احمدپور ارده‌جانی<sup>۲</sup>

لیلا فلاحتی<sup>۳</sup>

تاریخ دریافت: ۹۱/۶/۲۶

تاریخ پذیرش: ۹۱/۷/۲۸

### چکیده

هدف اصلی پژوهش تعیین رابطه جو سازمانی (باز و بسته) مدارس بر سلامت روان و شخصیت هنرآموزان هنرستانهای دولتی شهر کرج بود. بدین منظور تعداد ۸۰ نفر از هنرآموزان هنرستانها در شهر کرج با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی از بین ۸ هنرستان فعال انتخاب شدند و پرسشنامه سلامت روانی (GHQ) و تست شخصیت آیزنگ اجرا گردید. جهت تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها از ضریب همبستگی، آزمون اعتبار آماری ضریب همبستگی و آزمون ضریب تعیین (v). نتایج نشان داد: بطور کلی بین سلامت روان و شخصیت هنرآموزان رابطه معنادار وجود دارد. همچنین در جو سازمانی باز، بین سلامت روان و شخصیت هنرآموزان رابطه معنادار وجود دارد. ولی در جو سازمانی بسته، بین سلامت روان و شخصیت هنرآموزان رابطه وجود ندارد. نتیجه‌گیری: مطابق با پیشینه پژوهش که از وجود رابطه میان سلامت روان و شخصیت حمایت می‌کند، در این پژوهش نیز ارتباط میان سلامت روان و شخصیت نشان داده شد.

کلید واژه‌ها: جو سازمانی، سلامت روان، شخصیت، هنرآموزان هنرستان‌ها

۱. این مقاله خلاصه‌ای از کارپژوهشی نگارنده است که به عنوان مقاله ارائه می‌گردد.

۲. عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور [Ahmadpour2010@gmail.com](mailto:Ahmadpour2010@gmail.com)

۳. عضو هیات علمی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم [Falahati@iscs.ac.ir](mailto:Falahati@iscs.ac.ir)

در دنیایی که از لحاظ سیاسی روز به روز کوچکتر می‌شود، سازمان‌ها رشدی سرسام‌آور دارند، به طوری که می‌توان اذعان نمود دنیای ما، دنیای سازمان‌هاست. در این دهکده جهانی هر سازمانی به دنبال آن است که خود را از حد فعالیت‌های ناحیه‌ای و محیطی فراتر گذارد و وارد محیطی ناآشنا گردد. اما آنچه امروز در بین اهل فن به اتفاق نظر به یقین تبدیل شده است، نقش اساسی انسان به‌عنوان گرداننده اصلی سازمان‌ها می‌باشد. به عبارت دیگر، انسانها به کالبد بی‌روح سازمان‌ها جان می‌بخشند و زمینه تحقق اهداف را فراهم می‌سازند. بی‌شک بشر امروزی به این نتیجه رسیده است که تنها امتیاز رقابتی سازمان‌ها در سده بیست و یکم برخورداری از کارکنان و نیروهای انسانی فرهیخته و ارزشمند است و بهره‌وری از این کارکنان بزرگترین چالشی است که مدیران در این سده با آن روبرو هستند. این مطالعات بیشتر در حیطه مطالعات میان‌رشته‌ای قرار می‌گیرد و رویکردهای میان‌رشته‌ای این فرصت را فراهم می‌آورد که با تلفیقی از رهیافت‌های مدیریتی و روانشناختی به نتایجی کاربردی‌تر در این موضوعات دست یافت. توجه به مباحث میان‌رشته‌ای از مباحث مطرح در مطالعات روان‌شناسی است که خواهان تعامل میان دانش و روش‌های مطالعاتی در رشته‌های مختلف است که باعث درک دقیق‌تر و تبیین موضوعات از جنبه‌ها و ابعاد گوناگون و از طریق ایجاد پیوند میان اطلاعات و دانش حاصله از چند رشته مختلف است (کوله، دهشیری، ۱۳۸۸). اهمیت مطالعات بین‌رشته‌ای ناشی از عدم توانایی حوزه‌های تخصصی علوم در تبیین پدیده‌هاست که باعث توجه به موضوعات علوم دیگر در تبیین پدیده‌ها شد؛ چنانچه در علوم اجتماعی و روان‌شناسی توجه به حوزه‌های دیگر علوم همچون اقتصاد، مدیریت و حتی علوم زیستی نیز اهمیت یافت. زاهدی (۱۳۸۸) معتقد است در مطالعات میان‌رشته‌ای متخصصین رشته‌ها برای پرداختن به یک مساله یا پرسش فعالیت‌های خود را با یکدیگر هماهنگ و از طریق همان دیوارهایی که آن‌ها را از یکدیگر جدا می‌سازند، به تعامل با یکدیگر می‌پردازند. نکته مهم در میان رشتگی آن است که با توجه به ماهیت مسائل و موضوعات خاص بسط و ایجاد چه نظریات و شیوه‌های جدیدی مورد نیاز است که شناخت و فهم آن توسط ساختارها، نظریات ابزارهای موجود امکان‌پذیر نیست (خورسندی طاسکوه، ۱۳۸۷: ۷۵). روان‌شناسی نیز در حلول حیات دانش دچار تحولاتی شده که از جمله می‌توان به بهره‌گیری از نظریات، روش‌ها و فنون رشته‌های مختلف علوم در مطالعات و تحلیل‌های روانشناختی اشاره نمود. بررسی موضوعات مرتبط با شخصیت و جو سازمانی از جمله حوزه‌های میان‌رشته‌ای در



مطالعات روانشناختی است. این حوزه مطالعاتی این فرصت را فراهم می‌آورد که مسائل مرتبط در دو حوزه مدیریت و روانشناسی در قالب یک پژوهش بررسی شود.

هدف این مطالعه بررسی رابطه جو سازمانی با سلامت روان و شخصیت دانش آموزان است. در این مطالعه مدرسه به‌عنوان یک نظام اجتماعی که متشکل از سازمان و فرد است در نظر گرفته شده است. بر اساس دیدگاه گنزلز و دیگران (۱۳۷۸) مدرسه به‌عنوان یک نظام اجتماعی متشکل از دو گروه از پدیده‌هاست که از یک سو شامل نهادها و سازمان‌هایی که با نقش‌ها و انتظارات معین که هدفهای نظام را شکل می‌دهند؛ و از دیگر سو شامل افراد با شخصیت‌ها و گرایش‌های مشخص است. آنچه از این منظر قابل تامل است اینکه رفتار افراد تابعی از جو سازمانی و تاثیر فرهنگ آن مجموعه بوده و این امر در فرایندهای تعاملات فرد و سازمان و در درون این نظام رخ می‌دهد. از منظر روان‌شناسی اجتماعی تعاملات میان بعد هنجاری نظام که شامل سازمان که در اینجا مدرسه و قوانین و هنجارها و نقش‌های تعریف شده در آن است؛ و بعد شخصی افراد که دانش آموزان و کنشگران درون مجموعه هستند، نقش موثری در فهم و تحلیل رفتار دارد.

گنزلز و دیگران (۱۳۷۸) اشاره می‌کند که نظام تعلیم و تربیت به‌عنوان یک نظام اجتماعی دارای کارکردهای مختلفی است که عوامل اجرایی آن مثل مدرسه به‌عنوان سازمان‌های اجرای این کارکردها هستند و نقش‌های افراد بر اساس انتظارات شکل می‌گیرد و در سازمان اجرا می‌شود. نکته مهم این است که در درون سازمان ویژگی‌های شخصیتی افراد نقش موثری بر نحوه رفتار و اجرای نقش‌ها دارد بطوریکه رفتار اجتماعی شکل گرفته در درون سازمان نه تنها متأثر از انتظارات هنجاری سازمان بلکه تابعی از شخصیت افراد نیز هست. بنابراین ویژگی‌های فرهنگی و جو سازمانی موجود در مدرسه تاثیر ویژه‌ای بر رفتار دانش آموزان داشته و در عین حال تابعی از شخصیت آن‌هاست. در عین حال عدم تعامل مثبت بین این دو عامل به‌عنوان منبع ایجاد تضاد و تعارض در محیط مدرسه شناخته شده است. بنابراین سوال اصلی این مطالعه بر این نکته متمرکز است که جو سازمانی به‌عنوان یکی از عوامل تعیین کننده فضای فرهنگی محیط مدرسه چه تاثیری بر سلامت روان و شخصیت دانش آموزان به‌عنوان کنشگران داخلی آن دارد.

### پیشینه پژوهش

در حیطه روانشناسی شخصیت، نظریه‌های گوناگونی مطرح شده است، از جمله نظریه‌های



سرشتی لمبروزو، روان تحلیل گری فروید، پدیدارشناختی راجرز و... یکی از دیدگاه‌های جدید شخصیت، رویکرد صفات است که از دیدگاه‌های مطرح در این حوزه است و در سالهای اخیر به طور جامع با مدل پنج عاملی شخصیت ارائه شده است. روانشناسانی که در زمینه شخصیت صاحب نظرند بر این باورند که، تفاوت‌های فردی را می‌توان بر پایه ویژگی‌های نسبتاً پایدار شخصیت که توسط خود فرد گزارش می‌شوند اندازه‌گیری نمود (حق‌شناس، ۱۳۸۸، به نقل از حقیقی و دیگران، ۱۳۸۳). شخصیت به‌عنوان عاملی تأثیرگذار در سازگاری و سلامت روان عبارت است از مجموعه سازمان یافته، واحد و متشکل از خصوصیات نسبتاً ثابت و مداومی که بر روی هم یک شخص را از شخص یا اشخاص دیگر متمایز می‌کند (براهنی و بیرشک، ۱۳۷۷، کریسنی، ۱۹۹۹، هال و لیندزی، ۱۹۹۶، به نقل از ایرانی، ۱۳۸۳)، و بنابراین نقش تعیین کننده‌ای بر رفتار آشکار دارد (ایرانی، ۱۳۸۳).

علی‌رغم اینکه هر انسان در نوع خود رویدادی منحصر به فرد است، بین بسیاری از انسان‌ها و رویدادهای زندگی آنها، آنقدر شباهت وجود دارد که بتوان نقاط مشترکی را در نظر گرفت و روانشناسان شخصیت دقیقاً در پی درک همین الگوی رفتاری هستند. روانشناسان شخصیت، بیشتر توجه خود را به تفاوت‌های افراد با یکدیگر معطوف داشته‌اند. بر این اساس، کلیت انسان و روابط پیچیده میان جنبه‌های کنش او از جمله یادگیری، ادراک و انگیزش را مورد بررسی قرار می‌دهند (بدیع، ۱۳۷۹، به نقل از حقیقی و دیگران، ۱۳۸۳). ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند بر حوزه‌های بسیار متنوعی از عملکردها و گرایش‌ها و فعالیت‌های انسانی تأثیر داشته باشند که از آن جمله می‌توان به عملکرد و رفتار انسانها در سازمان‌ها اشاره نمود.

عملکرد انسان، دستخوش عواملی است که روند زندگی فردی، خانوادگی، اجتماعی، و گوناگونی شغل‌ها، سلامت روانی افراد را تحت تأثیر قرار داده است. در سال‌های اخیر توجه به سلامت روانی کارکنان و تأثیر سلامت روانی و جسمی در عملکرد کارکنان مورد توجه سازمان‌ها قرار گرفته به نحوی که بسیاری از سازمان‌ها تدریس می‌کنند تا از طریق پژوهش‌های علمی سعی در شناخت منابع، ایجاد فشار و تنش در محیط کارکنان نمود، تا بتواند از طریق راهکارهای مناسب محیط‌های شغل مطلوب را برای کارکنان فراهم آورد و در نتیجه رضایت و عملکرد شغلی کارکنان را افزایش دهند (موسوی، ۱۳۷۸).

افراد با هر جنبه از شخصیت به شیوه‌های خاصی رفتار می‌کنند و دارای انتظارات خاصی هستند توانایی و مهارت رفتاری منحصر به فرد و نیز نیازهای متفاوتی دارند و بر اساس الگوی



شخصیتی خود دارای نیازها، انتظارات، انگیزه‌ها، توقعات و اهداف خاصی می‌باشند. از طرفی سازمان‌ها نیز بر حسب اهداف، وظایف و فعالیت‌های خود نیازها، انتظارات و توقعات خاصی را ارضاء می‌کنند، بنابراین برای هر یک از انواع شخصیت‌های متفاوت شغل‌های متفاوتی مناسب است (نریمان و همکاران، ۱۳۸۶). پژوهش‌های متعددی از ارتباط میان ویژگی‌های شخصیتی، سلامت روانی و محیط کار و زندگی افراد حمایت می‌کنند (عبدی، باباپور و صادری، ۱۳۸۷). برخی پژوهش‌ها به کشف ارتباط بین ویژگی‌های شخصیت، سلامت روانی و خلاقیت در سازمان دست یافته اند (خسروانی، ۱۳۸۴). همچنین پژوهش‌های دیگر رابطه معناداری بین سلامت روانی، ویژگی‌های شخصیتی و روابط بین فردی نزدیک مانند روابط بین زوجین و روابط میان فردی مانند روابط در سازمان دست یافته اند (آزادی، ناهیدپور و بزرگمهری، ۱۳۸۹). پژوهش‌های دیگر نیز حاکی از رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و سلامت روانی و سبک‌های مقابله‌ای افراد در روابط نزدیک و در محیط‌های سازمانی است (جعفرنژاد، ۱۳۸۲).

هنرستان‌ها نوع خاصی از مراکز آموزشی هستند که ابزار و تجهیزات بسیار گران قیمت در آنجا نگهداری و مورد استفاده قرار می‌گیرد هنرآموزان با استفاده از تجهیزات موجود آخرین اطلاعات علمی را در کارگاه‌های آموزشی در اختیار هنرجویان قرار می‌دهند داشتن سلامت روان قوی سطح تولید را افزایش خواهد داد. بر همین اساس هرچقدر مدیران هنرستان‌ها بتوانند جو هنرستان‌ها را به سمتی سوق دهند که در آن از هنرآموزان حمایت معنوی به عمل آید و جو صمیمیت و دوستانه افزایش یابد، دل‌بستگی آنان به کار افزایش خواهد یافت و زمینه مشارکت آنان فراهم خواهد شد و به طبع بهره‌وری نیز رشد صعودی دنبال خواهد کرد. هرچند عوامل بسیاری می‌تواند در افزایش سلامت روان و بهبود عملکرد موثر باشد اما متغیرهایی که در این پژوهش مد نظر می‌باشد بررسی تاثیر جو سازمانی بر سلامت روان هنرآموزان هنرستانهای دولتی شهر کرج می‌باشد.

از آنجایی که جو مدرسه تاثیر عمده‌ای در رفتار سازمانی دارد و مدیران می‌توانند تاثیر مهم و مثبتی در توسعه شخصیت مدارس داشته باشند، توضیح و تحلیل جو مدرسه حائز اهمیت است. ایجاد سلامت روان و دلگرمی در معلمان و خشنود کردن آنان در کیفیت کارایی و اثربخشی و بالا بردن بازدهی آموزش نقش مهمی را ایفا می‌کند. یکی از عوامل موثر در ایجاد و تقویت سلامت روان معلمان، جو سازمانی مدارس است.



وایلز سلامت روان را عکس العمل عاطفی و روانی شخص نسبت به شغلش که ممکن است این واکنش دارای درجه بالا و پایین باشد تعریف میکند و سلامت روان را کیفیتی نامحسوس که نمی‌توان آن را مشاهده کرد و نه می‌توان آن را جدا از سایر عوامل مورد بررسی قرار داد، میدانند. مجموعاً وایلز شخصیت را تمایلات نسبتاً پایدار روانی و جسمانی که نحوه تطابق فرد را نسبت به محیط روانی، اجتماعی و مادی معین می‌سازد تعریف مینماید (کاپلان و سادوک، ۱۹۹۱).

در خصوص رابطه میان شخصیت و فضا، به رغم وجود مطالعات و تحقیقات زیاد، به دلیل پیچیدگی شخصیت که ناشی از پیچیدگی انسان است هنوز پاسخ واحد یکسانی به این سوال داده نشده است و به همین دلیل نظریه‌های مختلفی پیرامون این موضوع شکل گرفته است که می‌توان آنها را در هشت رویکرد اصلی روانکاو، تیپ‌شناسی، رفتاری، یادگیری اجتماعی، تحلیل عاملی، شناختی، انسان‌گرایی و رویکرد حیطه محدود مورد بررسی قرار داد. در کنار این رویکردها که رسمی هستند یک رویکرد شخصی نسبت به انسان و شخصیت در اکثر ما انسانها وجود دارد که اگر بخواهیم می‌توانیم با مطالعه و تحقیق در این باره آن را به یک نظریه رسمی تبدیل کنیم (روپنارین همکاران: ۲۰۰۶). نظریات فروید و یونگ و ماری جزو دسته اول و نظریه اسپرت متعلق به دسته دوم است. نظریه‌هایی هستند که اهمیت فراوان به تاریخ زندگی و به دوران کودکی می‌دهند و هر کس را بنده و اسیر گذشته خود می‌پندارند و نظریه‌های دیگر آدمی را از قید گذشته آزاد ساخته، حال و آینده و گرایش به سوی غایت و غرض را در رفتار او موثر می‌دانند، یا این که چگونگی هر عمل را وابسته به محیط خارجی و میدانی می‌پندارند که شخص در موقع اجرای آن عمل در آن محیط یا میدان قرار گرفته است (کپه و فیلر: ۲۰۱۰). جو سازمانی عامل بسیار مهمی است که در ارتقاء سلامت روان کارکنان اثر می‌گذارد. سبک رهبری کارمند مدار معمولاً با ارتقاء سلامت روان کارمند توأم است. حمایت و پشتیبانی از کارمند به عنوان افرادی لایق و ارزشمند موجب تقویت سلامت روان آنان خواهد شد. شکر، مرادی، فرزاد، سنگری، غنایی و رضایی (۱۳۸۴) تحقیقی به منظور بررسی نقش صفات شخصیت و سبک‌های مقابله با تنیدگی در سلامت روانی دانشجویان انجام دادند. از تحلیل مسیر، اثرات مستقیم و غیر مستقیم صفات شخصیت بر سبک‌های مقابله و سلامت روان بررسی شدند.

عبدلی (۱۳۷۹) در تحقیقات خود به این نتیجه رسید که وقتی سلامت روان در محیط



بالا باشد معلمان با اشتیاق بیشتری در کلاسهای درس حاضر می‌شوند و دانش آموزان نیز به خوبی از معلمان استفاده خواهند کرد، در نتیجه فرایند تدریس و یادگیری با کیفیت عالی انجام خواهد شد. گروسی و صوفیانی (۱۳۸۷) در تحقیقی با عنوان بررسی رابطه بین ابعاد شخصیت و سلامت عمومی در دانشجویان دانشگاه تبریز از ۳۷۰ دانشجوی مقطع کارشناسی، نتایج تحلیل همبستگی نشان داد که بین ابعاد شخصیتی برون‌گرایی و با وجدان بودن، با سلامت عمومی دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌دار، و بین روان‌نژندگرایی و سلامت عمومی آنان، رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد.

مانی (۱۳۸۵) در پژوهشی بر روی دانشجویان دانشگاه تبریز نشان داد که بین ابعاد شخصیتی برون‌گرایی، دلبذیر بودن و با وجدان بودن با عواطف مثبت و احساس شادکامی همبستگی مثبت و معنی‌دار و با عواطف منفی همبستگی منفی و معنی‌دار وجود دارد. حق‌شناس، چمنی، فیروزآبادی (۱۳۸۵) در تحقیقی با عنوان مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و سلامت روان دانش‌آموزان دبیرستان‌های تیزهوشان و دبیرستان‌های عادی. یافته‌ها نشان داد که دانش‌آموزان دبیرستان‌های تیزهوشان در مقایسه با دانش‌آموزان عادی نمرات نسبتاً بالاتری در شاخص دارند. به علاوه دختران در مقایسه با پسران نمرات بالاتری و نمرات پایین‌تری در شاخص توافق دارند. به علاوه دختران در مقایسه با پسران نمرات بالاتری در شاخص توافق کسب کردند. نتایج همچنین نشان داد که دانش‌آموزان تیزهوش دبیرستانی از سطح سلامت روانی بهتری نسبت به دانش‌آموزان عادی برخوردارند.

عبدی، باباپور، صادری اسکویی (۱۳۸۷) در تحقیقی با بررسی رابطهی ویژگی‌های شخصیت و سلامت روان در بین دانشجویان ترک، فارس و کرد، در میزان «توجه آگاهانه به حال» و سلامت روان تفاوت معنی‌داری به دست نیامد. شکری (۱۳۸۴) در یافته‌های پژوهشی خود بیان می‌دارد که جو باز باعث تقویت سلامت روان و جو بسته باعث تضعیف روحیه می‌گردد و بین آنها رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد، اما بین جو باز و بسته و سلامت روان از لحاظ متغیرهای سن و سابقه خدمت رابطه معنی‌داری وجود ندارد. منصوری در تحقیقات خود نشان داد که بین جو سازمانی مدارس و میزان سلامت روان دبیران رابطه معنی‌داری وجود دارد و تفاوت میانگین‌ها نشان داد که در جو باز میزان سلامت روان دبیران بالاتر از جو بسته است، وی دریافت که بین جنسیت و سلامت روان رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد اما بین سن و سلامت روان رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد.

نتایج تحلیل رگرسیون انجام شده در پژوهش برناردو<sup>۱</sup> و همکاران (۲۰۰۵) نشان داد که

1. Bernardo



شخصیت خصوصا از طریق ابعاد برون گرایی و نوروتیسیسم یکی از همبسته‌های بسیار مهم سلامتی محسوب می‌شود و ارتباط مستقیمی نیز بین انعطاف پذیری و عاطفه مثبت و منفی وجود دارد. در پژوهش هایز و جوزف<sup>۱</sup> (۲۰۰۳) نشان داده شد که نمرات بالا در هر یک از ابزارهای سلامتی با برون گرایی بالاتر، نوروتیسیسم پایین و باوجدان بودن بالاتر همراه بودند. این یافته‌ها نشان دادند که شخصیت می‌تواند ۳۲ تا ۵۶ درصد از واریانس نمرات سلامت روانی را پیش بینی و توجیه نماید.

با توجه به آنچه که ذکر گردید این پژوهش با بهره گیری از رویکرد روان‌شناسی اجتماعی تعلیم و تربیت بر آن است که تاثیر علی جو سازمانی باز و بسته را بر سلامت روان و شخصیت هنرآموزان دبیرستانی بررسی نماید. مسئله اصلی پژوهش این است که آیا میان جو سازمانی باز و بسته و سلامت روان و ویژگی‌های شخصیتی هنرآموزان ارتباط معنادار وجود دارد؟ که بر این اساس سه فرضیه زیر مورد بررسی قرار می‌گیرد: فرضیه اول: بین سلامت روان و شخصیت هنرآموزان رابطه وجود دارد. فرضیه دوم- بین سلامت روان و شخصیت دانش آموزان در جو سازمانی باز رابطه وجود دارد. فرضیه سوم- بین سلامت روان و شخصیت هنرآموزان در جو سازمانی بسته رابطه وجود دارد.



### روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر یک پژوهش توصیفی با رویکرد میان‌رشته‌ای و از نوع مطالعات همبستگی است.

### جامعه آماری و روش نمونه گیری

جامعه آماری پژوهش حاضر دانش آموزان کلیه هنرستان‌های فعال در شهر کرج در سال ۱۳۹۰ می‌باشد که تعداد تقریبی آنها در حین انجام تحقیق در ۸ هنرستان ۸۶۲ نفر است و گروه نمونه (۸۰ نفر) به صورت روش نمونه گیری خوشه‌ای و تصادفی از بین آنها انتخاب شد.

### ابزارهای سنجش

در این مطالعه از ابزارهای معتبری برای سنجش متغیرهای مطالعه استفاده شده است که شامل پرسشنامه سلامت روانی GHQ و پرسشنامه شخصیتی آیزنگ است.

1. Hayes & Joseph



۱- پرسشنامه سلامت روانی GHQ است. فرم اصلی و اولیه این پرسشنامه مشتمل بر ۶۰ عنوان از نوع ساخته پاسخ است. متن پرسشنامه درباره وضع کسالت و ناراحتی‌ها و به طور کلی سلامت روانی فرد با تأکید بر مسائل روان شناختی جسمانی و اجتماعی در زمان حال است. از این طریق علایم فرضی و حالت‌های تندرستی فرد مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. در تمام سؤالات آزمودنی باید گزینه‌هایی را که با اوضاع او بیشتر مطابقت دارد مشخص کند. پاسخ آزمودنی‌ها به هریک از پرسشنامه‌ها در یک چهار درجه‌ای، صفر، کمی، زیاد، خیلی زیاد، یا بیشتر از همیشه مشخص می‌شود و در همه گزینه‌ها درجات پایین نشان دهنده سلامتی و درجات بالا حاکی از عدم سلامتی وجود ناراحتی در فرد است. فرم اولیه مشتمل بر چهار مقیاس فرعی، شامل: علائم جسمانی، اضطراب، افسردگی و اختلال در خواب و در کنش اجتماعی، (هومن، ۱۳۷۲). ضریب اعتبار و پایایی پرسشنامه سلامت GHQ در این پژوهش برابر با ۰/۸۴ و ۰/۸۲ گزارش شده است.

۲- پرسشنامه شخصیت آیزنگ: آیزنگ، فعالیت در زمینه آزمون سازی را از سال ۱۹۷۴ آغاز کرد و در ابتدا به دو مؤلفه اساسی، برون‌گرایی و روان آزرده‌گرایی در سنجش شخصیت توجه داشت. وی در فاصله سال‌های ۱۹۵۲ تا ۱۹۷۳ تغییراتی در پرسش‌نامه خود داده و دو مؤلفه روان‌گسسته‌گرایی و دروغ‌گویی را نیز در آن وارد کرده است. فرم‌های متفاوتی از پرسش‌نامه شخصیتی آیزنگ وجود دارند که از جمله آنها فرم تجدید نظر شده (فرم حاضر) بزرگسالان است. پرسش‌نامه شخصیتی آیزنگ شامل ۴۸ عبارت و برای سنین ۱۶ سال به بالا است و علاوه بر سه عامل درون‌گرایی، برون‌گرایی، روان رنجورخویی و روان پریشی‌گرایی، دروغ‌پردازی را نیز می‌سنجد. پرسش‌نامه شخصیتی آیزنگ، یک پرسش‌نامه خود ارزیابی شخصیتی است که سه بعد بنیادی شخصیت را اندازه‌گیری می‌کند. نمره گذاری پرسشنامه با ۴ کلید برای میزان‌های E و N و L و P صورت می‌گیرد. پس از شمارش پاسخ‌های صحیح و محاسبه نمره خام به کمک جداول رتبه درصدی آزمودنی بدست می‌آید. پرسشنامه شخصیتی آیزنگ در این پژوهش با ضریب اعتبار و پایایی برای مردان و زنان به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۸۰ و ۰/۸۸ و ۰/۸۴، ۰/۸۸ و ۰/۸۴ گزارش شده است.

۳- به منظور سنجش جو سازمانی از پرسشنامه استاندارد شده سیبو شامل ۴۴ سؤال که در بردارنده ابعاد شش‌گانه جو سازمانی (حمایتی، دستوری، تحدیدی، همکارانه، متعهدانه و غیرمتعهدانه) در طیف لیکرت ۴ درجه‌ای به صورت (به ندرت، بعضی اوقات، بیشتر اوقات و خیلی زیاد) بوده است، استفاده شد. پایایی پرسشنامه جو سازمانی ۰/۹۲ بوده است.



## روش جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها

طبق هماهنگی انجام شده جهت اجرای پرسشنامه، ابتدا پژوهشگر هدف از اجرای آزمون را برای هر یک از آزمودنیها توضیح داده و از آنها خواسته شد که پس از کامل کردن اطلاعات مربوط به پرسشهای دموگرافیک اطلاعاتی در زمینه (تاریخ تولد، شغل و محل اشتغال و میزان تحصیلات والدین) پاسخ دهند. ذکر نام به اختیار افراد گذاشته شد و این امر احساس امنیت و اطمینان و نیز رعایت صداقت در پاسخگویی به سؤالاها را افزایش داده است. برای آزمون فرضیه‌ها از ضریب همبستگی، تحلیل رگرسیون،  $t$  مستقل، تحلیل واریانس یک طرفه و همچنین  $U$  من ویتنی استفاده شده است. در تحلیل داده‌ها پرسشنامه‌ها بر اساس نمره گذاری استاندارد شده ابزار مورد تحلیل قرار گرفتند.

## یافته‌های توصیفی و استنباطی

نتایج حاصل از تحلیل یافته‌ها در جدول (۱) نشان می‌دهد که بیشترین میانگین سلامت روانی در بین افرادی که در جو سازمانی بسته هستند (۵/۶۵) مشاهده می‌شود. و میانگین سلامت روانی افرادی که در جو سازمانی باز هستند (۳/۴۷) کمتر است.

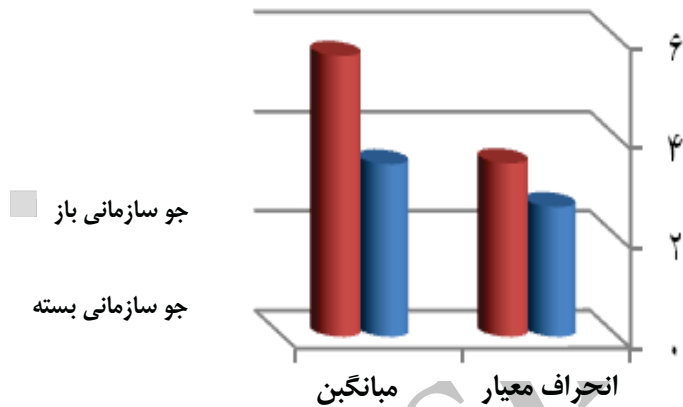
جدول (۱): نتایج شاخص‌های آماری میانگین و انحراف معیار نمرات

سلامت روانی در جو سازمانی باز و بسته

انحراف معیار	میانگین	شاخص‌های آماری گروه
۲/۶۱	۳/۴۷	جو سازمانی باز
۳/۴۹	۵/۶۵	جو سازمانی بسته

همچنین یافته‌های مربوط به میانگین و انحراف معیار نمرات سلامت روانی در جو سازمانی در قالب نمودار ستونی نیز نمایش داده شده است.





نمودار (۱): سطح میانگین و انحراف معیار نمرات سلامت روانی آزمودنی‌ها در جو سازمانی باز و بسته

نتایج جدول (۲) نشان می‌دهد که بیشترین میانگین شخصیت‌درین افرادی که در جو سازمانی باز هستند (۱۴/۲۲) مشاهده می‌شود. و میانگین سلامت روانی افرادی که در جو سازمانی بسته هستند (۱۳/۶۷) می‌باشد.

جدول (۲) نتایج شاخص‌های آماری میانگین و انحراف معیار نمرات شخصیت در جو سازمانی باز و بسته

انحراف معیار	میانگین	شاخصهای آماری گروه
۲/۱۴	۱۴/۲۲	جو سازمانی باز
۲/۸۸	۱۳/۶۷	جو سازمانی بسته

همچنین یافته‌های مربوط به میانگین و انحراف معیار نمرات شخصیت در جو سازمانی در

قالب نمودار ستونی نیز نمایش داده شده است



نمودار (۲) سطح میانگین و انحراف معیار نمرات شخصیت آزمودنی‌ها در جو سازمانی باز و بسته



### آزمون فرضیات پژوهش

با توجه به یافته‌های توصیفی فوق اکنون می‌توان فرضیات پژوهش را مورد سنجش قرار داد.

#### فرضیه اول: بین سلامت روان و شخصیت دانش آموزان رابطه وجود دارد.

این فرضیه مرتبط با سنجش رابطه بین سلامت روان و شخصیت دانش آموزان است. نتایج حاصله در جدول (۳) نشان می‌دهد که ضریب همبستگی محاسبه شده بین سلامت روان و شخصیت دانش آموزان  $r = -0.32$  بزرگتر از  $r$  جدول در سطح  $(0.05)$  و با درجه آزادی ۹۵ است، و بنابراین بین سلامت روان و شخصیت دانش آموزان رابطه معنی دار وجود دارد. از آنجاییکه ممکن است ضریب همبستگی محاسبه شده نتیجه خطای نمونه‌گیری یا تصادفی باشد، لذا محاسبه اعتبار آماری آن ( $tr$ ) ضروری می‌نماید. با محاسبه  $tr$  ملاحظه می‌شود که  $tr$  محاسبه شده برابر  $(0.98)$  و معنادار است. بنابراین وجود رابطه معنادار بین دو متغیر مذکور تأیید می‌شود. همچنین با محاسبه ضریب تعیین ( $v$ ) ملاحظه می‌شود که  $(0.11)$  و  $(0.10)$  از واریانس نمرات متغیر با شخصیت واریانس نمرات سلامت روان مشترک است که درصد بالایی نیست.

جدول (۳): نتایج ضریب همبستگی بین سلامت روان و شخصیت هنرآموزان

شاخص آماری متغیر	تعداد	ضریب همبستگی پیرسون r	اعتبار آماری ضریب همبستگی tr	ضریب تعیین V	سطح معناداری
شخصیت سلامت روان	۸۰	-۰/۳۲	۰/۹۸	۰/۱۱	۰/۰۵

**فرضیه دوم: بین سلامت روان و شخصیت دانش آموزان در جو سازمانی باز رابطه وجود دارد.** فرضیه دوم این پژوهش مرتبط با ارتباط بین سلامت روان و شخصیت دانش آموزان در جو سازمانی باز است. نتایج جدول (۴) نشان می دهد که ضریب همبستگی محاسبه شده بین سلامت روان و شخصیت دانش آموزان در جو سازمانی باز (۰/۲۹-) کوچکتر از r جدول در سطح (۰/۰۵) و با درجه آزادی ۹۵ است، بنابراین فرضیه صفر رد می شود. به عبارت دیگر بین سلامت روان و شخصیت دانش آموزان در جو سازمانی باز رابطه معنی دار وجود دارد. از آنجاییکه ممکن است ضریب همبستگی محاسبه شده نتیجه خطای نمونه گیری یا تصادفی باشد، لذا محاسبه اعتبار آماری آن (tr) ضروری می نماید. با محاسبه tr ملاحظه می شود که tr محاسبه شده برابر (۰/۸۷) و معنادار است. بنابراین وجود رابطه معنادار بین دو متغیر مذکور تأیید می شود. همچنین با محاسبه ضریب تعیین (v) ملاحظه می شود که (۰/۰۹) از واریانس نمرات متغیر شخصیت با واریانس نمرات سلامت روان مشترک است که در صدپایینی است.

جدول (۴): نتایج ضریب همبستگی بین سلامت روان و شخصیت هنرآموزان در جو سازمانی باز

شاخص آماری متغیر	تعداد	ضریب همبستگی پیرسون r	اعتبار آماری ضریب همبستگی tr	ضریب تعیین V	سطح معناداری
شخصیت سلامت روان	۸۰	۰/۲۹	۰/۸۷	۰/۰۸	۰/۰۴

**فرضیه سوم: بین سلامت روان و شخصیت دانش آموزان در جو سازمانی بسته رابطه وجود دارد.** فرضیه سوم پژوهش بدنبال بررسی رابطه بین سلامت روان و شخصیت دانش آموزان در جو سازمانی بسته است. نتایج جدول (۵) نشان می دهد که ضریب همبستگی محاسبه شده بین سلامت روان و شخصیت دانش آموزان در جو سازمانی بسته (۰/۰۵-) کوچکتر از r جدول در سطح (۰/۰۵) و با درجه آزادی ۹۵ است، بنابراین فرضیه صفر تأیید می شود. به عبارت دیگر بین سلامت روان و شخصیت دانش آموزان در جو سازمانی بسته رابطه معنی دار وجود ندارد.



از آنجاییکه ممکن است ضریب همبستگی محاسبه شده نتیجه خطای نمونه گیری یا تصادفی باشد، لذا محاسبه اعتبار آماری آن ( $tr$ ) ضروری می‌نماید. با محاسبه  $tr$  ملاحظه می‌شود که  $tr$  محاسبه شده برابر (۰/۴۲) و معنادار نیست. بنابراین عدم وجود رابطه معنادار بین دو متغیر مذکور تأیید می‌شود. همچنین با محاسبه ضریب تعیین (۷) ملاحظه می‌شود که (۰/۲۵۰/۰) از واریانس نمرات متغیر شخصیت با واریانس نمرات سلامت روان مشترک است که درصد پائینی است.

جدول (۵): نتایج ضریب همبستگی بین سلامت روان و شخصیت هنرآموزان در جو سازمانی بسته

شاخص آماری متغیر	تعداد	ضریب همبستگی پیرسون $r$	اعتبار آماری ضریب همبستگی $tr$	ضریب تعیین $V$	سطح معناداری
شخصیت سلامت روان	۸۰	-۰/۰۵	۰/۴۲	۰/۲۵	۰/۶۳

## بحث و نتیجه گیری

تحلیل آماری همبستگی پیرسون برای فرضیه ۱ نشان داد که همبستگی منفی ( $r = -0.32$ ) رابطه منفی معنادار بین نمرات سلامت روان و شخصیت دانش آموزان وجود دارد و فرضیه پژوهش تأیید گردید. این یافته پژوهش همسو با یافته‌های شکر، مرادی، فرزاد، سنگری، غنایی و رضایی (۱۳۸۴)، گروسی و صوفیانی (۱۳۸۷)، حق شناس، چمنی، فیروزآبادی (۱۳۸۵)، شفیعی، جاویدی و کاظمی (۱۳۹۰)، عبدی، باباپور خیرالدین، صادری اسکویی (۱۳۸۷)، برناردو و همکاران (۲۰۰۵)، هایز و جوزف (۲۰۰۳) می‌باشد. در پژوهش‌های یادشده ارتباط میان ابعاد شخصیت و ابعاد سلامت روانی بدست آمده است.

تحلیل آماری همبستگی پیرسون برای فرضیه ۲ نشان داد که همبستگی منفی ( $r = -0.29$ ) رابطه منفی معنادار بین نمرات سلامت روان و شخصیت دانش آموزان در جو سازمانی باز وجود دارد و فرضیه پژوهش تأیید گردید. این یافته پژوهش همسو با یافته‌های شکر، مرادی، فرزاد، سنگری، غنایی و رضایی (۱۳۸۴)، گروسی و صوفیانی (۱۳۸۷)، حق شناس، چمنی، فیروزآبادی (۱۳۸۵)، شفیعی، جاویدی و کاظمی (۱۳۹۰)، عبدی، باباپور خیرالدین، صادری اسکویی (۱۳۸۷)، برناردو و همکاران (۲۰۰۵)، هایز و جوزف (۲۰۰۳) می‌باشد. در پژوهش‌های یادشده ارتباط میان ابعاد شخصیت و ابعاد سلامت روانی بدست آمده است.

تحلیل آماری همبستگی پیرسون برای فرضیه ۳ نشان داد که همبستگی منفی ( $r = -0.05$ ) رابطه معنادار آماری بین نمرات سلامت روان و شخصیت دانش آموزان در جو سازمانی بسته وجود



ندارد و فرضیه پژوهش رد گردید. این یافته پژوهش ناهمسو با یافته‌های شگری، مرادی، فرزاد، سنگری، غنایی و رضایی (۱۳۸۴)، گروسی و صوفیانی (۱۳۸۷)، حق‌شناس، چمنی، فیروزآبادی (۱۳۸۵)، شفیعی، جاویدی و کاظمی (۱۳۹۰)، عبدی، باباپور خیرالدین، صادری اسکویی (۱۳۸۷)، برناردو و همکاران (۲۰۰۵)، هایز و جوزف (۲۰۰۳) می‌باشد. در پژوهش‌های یادشده ارتباط میان ابعاد شخصیت و ابعاد سلامت روانی بدست آمده است. به نظر می‌رسد علت ناهمسویی و عدم تایید فرضیه پژوهش عدم توجه به ابعاد و تمرکز بر نمره کلی بوده و پایین بودن حجم نمونه نیز می‌تواند یکی از عوامل موثر بر رد فرضیه تلقی گردد.

باروز<sup>۱</sup>، ۲۰۰۶، در مطالعه‌ای به بررسی ویژگی‌های شخصیتی و سلامتی روان دانشجویان پرداخت که نتایج بدست آمده برحسب پرسشنامه سلامت، فراوانترین علائم مربوط به اختلال در کارکرد اجتماعی بود و همچنین بین ویژگی شخصیتی و سلامت روان دانشجویان رابطه مثبت و معنی داری مشاهده شد و سهم نمره کلی پرسشنامه سلامت غیر طبیعی در زنان بیشتر از مردان (p=۰.۷۷) می‌باشد (منوچهری اردکانی، ۱۳۸۸). انگلیش و همکاران<sup>۲</sup> (۲۰۰۹) رابطه بین عوامل شخصیت و عملکرد را تحلیل کردند آن‌ها به کارهای متفاوتی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که در رابطه با ویژگی‌های توافق‌پذیری، وجدانی بودن ارتباط مثبتی با عملکرد شغلی وجود دارد (حیدریان، ۱۳۸۸). چامورو – پرموزیک و فارنهام<sup>۳</sup> (۲۰۰۳) در بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیت و عملکرد تحصیلی در دو نمونه از دانشجویان انگلیسی نشان دادند که نمرات بدست آمده از ویژگی‌های شخصیتی افراد در طول هفته‌های سال اول تحصیلی با نتایج آزمون نهایی رابطه دارد. بر این اساس آن‌ها دریافتند که ویژگی‌های شخصیتی ۱۰ تا ۲۷ درصد واریانس عملکرد تحصیلی را تبیین می‌کند. دینو و کوپر<sup>۴</sup> (۱۹۹۸) فراتحلیل در مورد ویژگی شخصیتی که با سلامت روان ارتباط دارد انجام دادند. آن‌ها دریافتند که برون‌گرایی و نوروزگرایی بهترین پیش‌بینی کننده برای سلامتی روان است و وجدانی بودن رابطه مثبت و قوی با سلامت روان دارد.

ویترسو<sup>۵</sup> (۲۰۰۱) به بررسی رابطه بین نوروزگرایی و برون‌گرایی با سلامت روان پرداخت. نتایج این پژوهش نشان داد که نوروزگرایی رابطه مثبتی با رضایت از زندگی و عاطفه مثبت رابطه منفی با عاطفه منفی دارد. برون‌گرایی رابطه معناداری با رضایت از زندگی، عاطفه مثبت و

1. Baroz
2. English & coworkers
3. Chamorro – Premuzic & Furnham
4. Deneve & Cooper
5. Vitterso



نمره کل سلامت روان دارد اما بین برونگرایی و عاطفه منفی رابطه وجود ندارد. علاوه بر این هنگامی که اثر نوروگرایی کنترل گردید، رابطه بین برونگرایی و سلامت روان کاهش یافت. نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد که نوروگرایی و برونگرایی به ترتیب ۳۸ و ۳۲ درصد نمرات سلامت روان را پیش بینی می کنند.

مطابق با پیشینه پژوهشی که از وجود رابطه میان سلامت روانی و شخصیت به طور کلی و به طور اختصاصی حمایت می کند، در این پژوهش نیز ارتباط میان سلامت روان و شخصیت به ویژه در جو سازمانی باز یافت شد که در آن به بررسی ابعاد سلامت روان و ابعاد شخصیت به طور اختصاصی می توان اشاره نمود.

این ارتباط نشان می دهد که در جو سازمانی باز دانش ارتباط بین شخصیت و سلامت روان معنادار بوده و این بدان معناست که جو سازمانی مدرسه بطور ملموسی بر وضعیت عاطفی و روانی دانش آموزان اثر دارد. همانگونه که اشاره شد افراد در جو سازمانی باز از خود بیگانگی کمتری با محیط نشان داده و دارای عزیت نفس بالاتر و سطح جامعه پذیری بیشتر و اثر بخش تر هستند. بنابراین از آنجا که مهمترین کارکرد مدارس در بخش تعلیم و تربیت افراد تعریف شده این نکته اهمیت می یابد که علاوه بر ساختارهای فراهم شده در مدارس که شامل سیستم ها و ملزومات آموزشی است، فرهنگ حاکم بر محیط مدارس نیز می تواند در به نتیجه رسیدن فرایندها و برنامه های آموزشی اثر گذار باشد. بر این اساس آشنا سازی مدیران مدارس با فرایند جو سازمانی، ارتقا آگاهی و مهارت های لازم برای تشخیص عوامل اثر گذار بر آن در این زمینه ضروری به نظر می رسد. همچنین از آنجا که حجم نمونه این مطالعه محدود بود پیشنهاد می شود در مطالعات بعدی حجم نمونه بیشتری در نظر گرفته شود. در این مطالعه هنرستانها مورد مطالعه قرار گرفتند که پیشنهاد می شود مطالعات آتی با رویکرد تطبیقی به بررسی جو سازمانی در مدارس عادی و غیرانتفاعی بپردازند.





## منابع

- آزادی، شهذخت، فرزانه ناهیدپور، و مونا بزرگمهری، (۱۳۸۹). بررسی رابطه بین ویژگیهای شخصیتی، بخشش، و سلامت روان در زوجها، اولین همایش کشوری دانشجویی عوامل اجتماعی موثر بر سلامت. ایرانی، (۱۳۸۳). مقایسه صفات شخصیتی، اختلالات شخصیت و راهبردهای مقابله‌ای بیماران با اختلال وابستگی به مواد و گروه بهنجار، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی عمومی، دانشگاه تبریز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، اسفند ۱۳۸۳.
- پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تبریز.
- پروین (۲۰۰۰) لارنس، ا؛ جان، الیور، بی (۱۳۸۱). روانشناسی شخصیت نظریه و پژوهش. ترجمه: محمد جعفر جواد و پروین کدیور، تهران: نشر آیش.
- جعفرنژاد، پ. (۱۳۸۲). بررسی رابطه پنج عامل بزرگ، سبک‌های مقابله‌ای و سلامت روان شناختی در دانشجویان کارشناسی دانشگاه تربیت معلم در سال تحصیلی ۸۲-۸۳، پایان‌نامه برای اخذ درجه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت معلم.
- حق شناس، چمنی، فیروزآبادی. مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و سلامت روان دانش آموزان دبیرستان‌های تیزهوشان و دبیرستان های عادی. اصول بهداشت روانی بهار و تابستان ۱۳۸۵؛ ۸، (۳۰-۲۹): ۵۷-۶۶.
- حیدریان (۱۳۸۸). بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و انگیزش شغلی بر بهره‌وری کارکنان پالایشگاه نفت شهرستان شیراز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
- خسروانی، سولماز. (۱۳۸۴). رابطه خلاقیت با پنج عامل شخصیت و سلامت روان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی تهران
- خورسندی طاسکوه، ع (۱۳۸۷). گفت‌وگو میان رشته‌ای دانش، چاپ اول، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- دسلر، گری، (۱۳۶۸) مبانی مدیریت، ترجمه: داوود مدنی. تهران: انتشارات آرین.
- راس آلن (۱۳۷۵). روانشناسی شخصیت (نظریه‌ها و فرایندها)، ترجمه جمال فر، تهران، انتشارات بعثت.
- روانشناسی معاصر ۱۳۸۵. عباس بخشی‌پور رودسری و صنم باقریان خسروشاهی.
- زاهدی، ک (۱۳۸۸) بررسی فراگشت آموزش و پژوهش میان رشته‌ای: نیاز دیروز، رویکرد امروز، زیرساخت فردا، فصلنامه مطالعات میان رشته‌ای، ۴: ۱۷-۱
- سیاسی (۱۳۷۴). نظریه‌های شخصیت یا مکاتب روانشناسی، تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، چاپ ششم.
- شکری، مرادی، فرزاد، سنگری، غنایی و رضایی (۱۳۸۴). نقش صفات شخصیت و سبک‌های مقابله بر سلامت روانی دانشجویان: ارائه مدل‌های علی. فصلنامه تازه‌های علوم شناختی.
- عبدی، باباپور، صادری اسکویی (۱۳۸۷). رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیت و سلامت روان شناختی با توجه آگاهانه به حال در دانشجویان. فصلنامه اصول بهداشت روانی. سال دهم، شماره ۴۰.



کوله، نیکول رژ (۱۳۸۷ ب). چالش‌ها و چشم‌اندازهای مطالعات میان‌رشته‌ای، مترجم: محمدرضا دهشیری، چاپ اول، تهران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

گتزلز، جی دبلیو و دیگران (۱۳۷۸) روان‌شناسی اجتماعی تعلیم و تربیت، ترجمه یوسف کریمی، موسسه نشر ویرایش، چاپ سوم

گروسی فرشی، صوفیانی. بررسی رابطه بین ابعاد شخصیت و سلامت عمومی در دانشجویان دانشگاه تبریز. مطالعات تربیتی و روان‌شناسی ۱۳۸۷؛ ۹(۲): ۴۷-۶۳.

مانی، آرش (۱۳۸۵). بررسی ارتباط بین ویژگیهای شخصیت و رضایت زناشویی در بین دانشگاه تبریز، منوچهری اردکانی (۱۳۸۸). بررسی رابطه بین ویژگیهای شغلی و شخصیتی با سلامت روان کارکنان بالایشگاه شهر شیراز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.

موسوی ده‌موردی، سید علی. (۱۳۷۸) رابطه خشنودی شغلی و انگیزه پیشرفت با سلامت روانی و مسئولیت‌پذیری مریبان تربیتی مرد آموزشگاه‌های اهواز. شورای تحقیقات اداره کل آموزش و پرورش خوزستان.

نادری، عزت‌الله. روش‌های تحقیق و چگونگی ارزشیابی آن در علوم انسانی با تأکید بر علوم تربیتی، چاپ چهارم، دفتر تحقیقات و انتشارات بدر، زمستان (۱۳۷۱)

نرمانی، محمد. خان‌بازاده، مژگان. فرزانه، سعید (۱۳۸۶)، بررسی ویژگی‌های شخصیتی و رضایت شغلی کارکنان دانشگاه‌های اردبیل. سال هفتم، شماره اول، صفحه ۷۷-۸۳.



فصلنامه علمی-پژوهشی

۱۶۲

دوره چهارم  
شماره ۴  
پاییز ۱۳۹۱

Bullock, W. A. & Gillila- Goldberg, D.P & Hillier, v. (1979). *A scaled version of General Health Questionnaire* psychological Medicine, 9, 131-145.

chamorro-premuzic, T, Furnham, A. (2003). *Personality Predicts academic Performance*, Evidence from two longitudinal Studies on university students. Journal of research in personality, 37, 319-338.

Deneve. K.M. and cooper, H.M. (1998). *The happy personality*: A Meta- analysis of personality traits and subjective well being. psychological Bulletin 124, 197-229.

ernando, M, Gonzalez Gauttierrez, J. L, Garsa (2005). personality and individual difference, 38, 1561-1569

Eysenck, H. J. (1990). Genetic and environmental contributions to individual differences: The three major dimensions of personality. Journal of personality. 58, 254-261.

Kappe R., Flier H. (2010). Using multiple and specific criteria to assess the predictive validity of the Big Five personality factors on academic performance, *Journal of Research in Personality*, (In Press), Available online 9 December 2009.

Mand, K. (1993). Eysenck's arousal theory of introversion-extraversion: A converging measures investigation. Journal of Personality and Social Psychology. 64, 113-123.

Murphy, Kevin, R, David shofer, charleso, (1991), psychological Testing. principles and Application, second ed. Englewood eliff, New Jersey.

Natalie, Joseph Stephen (2003) Big five correlates of three measures of subjective well-being. personality and individual differences 18, 663-668

Roopnarine J.L., Krishnakumar A., Metindogan, A., Evans M. (2006). Links between parenting styles, parent-child academic interaction, parent-school interaction, and silver, P. (1991). Educational Administration: Theoretical Perspectives on Practice and Research. **New York. Harper and Row**

Vitterso-J. (2001) *Personality traits and subjective wellbeing: emotional stability, and extraversion, is probably the important predictor*. Personality and individual difference 31, 903-914.

Kaplan ,H .I .and Sadock ,B. .I. (1991) .Comprehensive glossary of Psychiatry and Psychology. New York :Williams and wilkins.

early academic skills and social behaviors in young children of English-speaking Caribbean immigrants ,*Early Childhood Research Quarterly*, Volume 21, Issue 2, 2nd Quarter, Pages 238-252.



فصلنامه علمی - پژوهشی

۱۶۳

مطالعه میان رشته‌ای:  
رابطه جو سازمانی...

Archive of SID